

ACC. N:R M. 14657:1-3.

Landskap: Blekinge Upptecknare: Agneta Sundelöf, Lund
Härad: Östra Berättare: Albert Karlsson
Socken: Torhamn Berättarens yrke: f. d. byggn. snickare o. lantbr.
Uppteckningsår: 1958 Född år 1880 i Flyet (t. d. Torhamns m.)

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

När den nya tiden kom till bygden. s. 1-3

LUF 73

Albert Karlsson är f.d. byggnadssnickare och lantbrukare. Han började som snickare vid 16 års ålder. 1900 for han till Danmark och arbetade där och sedan i Nordtyskland och Skåne. ~~XXXX~~ 1910 kom han tillbaka till Torhamns socken och har varit där sen dess. Bor nu "på undantag" i den gård som en gång var hans egen.

I anslutning till LUF 73:

"När jag började arbeta, fick jag 50 öre om dagen. Började kl.5 på morgonen och skulle hålla på till kl.8, men det blev oftast till $\frac{1}{2}$ 9 - 9 på kvällen. Andra året fick jag 75 öre, och som i det närmaste utlärdd 20 - åring 1.50. Men jag tyckte det var lite dåligt, så jag for till Danmark. Där kunde jag få hela 4 kr. om dagen och billigt var det att leva där. Jag fick t.ex. betala 4 kr. i veckan för mat och den var god och bra. Och sparade man kunde man lägga undan lite pengar.

1910 kom jag hem, och då var det bättre tider här. Då kunde jag nog för att själv ta byggen på ackord, och då tjänade jag en 5 kr. om dagen. Efter första världskriget blev det illa igen. En lantbrukare, som måste sälja sitt fläsk för 50 - 60 öre kilot, hade inte råd att bygga ~~xx~~ något. Men sen makade det sig uppåt igen undan för undan, och när folk sen fick statslån mot att de byggde efter bestämda ritningar, så hade nästan alla möjligheter.

Det har varit ungefär samma byggnadsstil i skärgården

som här inne. Det var ju samma snickare också. Jag har själv varit på nästan alla öarna och rivit och byggt.

De första husen som jag känner till, var den s.k. stugan med loft. Ett sådant har jag t.o.m. varit med om att riva och bygga om. Det var ett hus med en grund av 4 gånger 8 m ungefär. 2 lika stora rum med förstuga och kammare i mitten. Det ena rummet var själva bostaden och det andra kök och över köket låg loftet. Det användes så vitt jag vet till skräpkammare eller vävkammare.

Sen för 100 år sen ungefär började man bygga de stora husen i två våningar, som ännu står kvar på Hallen och Långenabben, i Attanäs och Steneryd t.ex. De byggdes först timmade med liggande timmer --- vi fasade av bräderna så de passade i varandra och la mossa emellan och det blev lika tätt som i nyare hus. Sen gjordes de med stående timmer också. Ofta byggdes de där husen ut bakåt med ett kök.

Sådana hus har jag varit med att riva många, och då byggde vi om dem i en plan med 4 större rum:

kammare	kök
sovrum	sal

Så byggde vi tills standardritningarna för lån kom.

Byggde om gjorde man för man var trött på det gamla och ville ha en ny stil. Ofta var husen dåliga då, ruttna och lite skräpiga. Så ville man ha mer utrymme och bekvämlighet, fast de

riktiga bekvämligheterna med rinnade vatten och bad och sånt kommer ju inte förrän nu.

På taken hade man först torv och näver, sen det hemmagjorda enkupiga teglet och på 1910 - 20 - talet det nya lerteglet. På uthusen hade man hyvlade spån och halmtak.

De första husen jag var med om, gjordes utan trossbottnar --- golvbäddarna låg direkt på fotbjälkarna. Men då hade de tras-mattor, som kvinnorna vävde, och de fick hålla kölden ute.

Tapeter har man haft så långt jag vet. Först klistrades de direkt på träet, men det höll ju inte så länge, och så började man lägga spännpapp innanför. Tapeterna var inte så dyra, 17 - 25 öre för rullen, minns jag.

Korkmattorna kom nån gång i början på 1900 - talet.

Den gamla möbleringen med mest soffor och sängar höll sig rätt länge. 1910 och framåt försvann den. Möbelhandlarna i städerna gick före och snickarna på landet gjorde efter dem.